

NARODOWY
BANK POLSKI

Sytuacja na rynku kredytowym

wyniki ankiety do przewodniczących komitetów kredytowych

III kwartał 2024 r.

Sytuacja na rynku kredytowym

wyniki ankiety do przewodniczących komitetów kredytowych

III kwartał 2024 r.

Podsumowanie wyników ankiety

W II kwartale 2024 r. banki zauważalnie złagodziły politykę kredytową wobec dużych przedsiębiorstw – po raz pierwszy od 2017 r. W przypadku pozostałych rodzajów kredytów banki zaostrzyły politykę kredytową lub jej nie zmieniły (dla kredytów konsumpcyjnych). Zmianom polityki kredytowej towarzyszył wysoki wzrost popytu na kredyty dla przedsiębiorstw (głównie dużych) i na kredyty konsumpcyjne. Popyt na kredyty mieszkaniowe był niższy niż w poprzedzającym kwartale i pozostawał pod wpływem zakończenia przyjmowania wniosków kredytowych w ramach programu „Bezpieczny kredyt 2%”.

Na III kwartał 2024 r. banki nie zapowiadają wprowadzenia istotnych zmian kryteriów udzielania kredytów. Oczekują natomiast wzrostu popytu na wszystkie rodzaje kredytów, z wyjątkiem kredytów mieszkaniowych.

Kredyty dla przedsiębiorstw

Polityka kredytowa: pierwsze od 2017 r. zauważalne złagodzenie kryteriów wobec dużych przedsiębiorstw oraz kolejne zaostrzenie wobec MSP – uzasadniane wzrostem ryzyka branży i pogorszeniem się jakości portfela kredytowego – przy jednoczesnej różnokierunkowej nieznaczącej zmianie większości warunków udzielania kredytów.

Popyt na kredyt: wzrost popytu na wszystkie rodzaje kredytów, zwłaszcza dla dużych przedsiębiorstw, motywowany wzrostem zapotrzebowania na finansowanie fuzji i przejęć, kapitału obrotowego oraz majątku trwałego.

Oczekiwania na III kwartał 2024 r.: brak istotnych zmian w polityce kredytowej oraz wzrost popytu na wszystkie rodzaje kredytów, największy dla MSP.

Kredyty mieszkaniowe

Polityka kredytowa: zaostrzenie kryteriów przy zachowaniu większości dotychczasowych warunków udzielania kredytów mieszkaniowych.

Popyt na kredyt: istotny spadek popytu uzasadniany głównie prognozami odnośnie do sytuacji na rynku mieszkaniowym, zaostrzeniem kryteriów udzielania kredytów oraz zakończeniem przyjmowania wniosków w programie „Bezpieczny kredyt 2%”.

Oczekiwania na III kwartał 2024 r.: brak istotnych zmian w polityce kredytowej oraz w oczekiwanym popycie na kredyty mieszkaniowe.

Kredyty konsumpcyjne

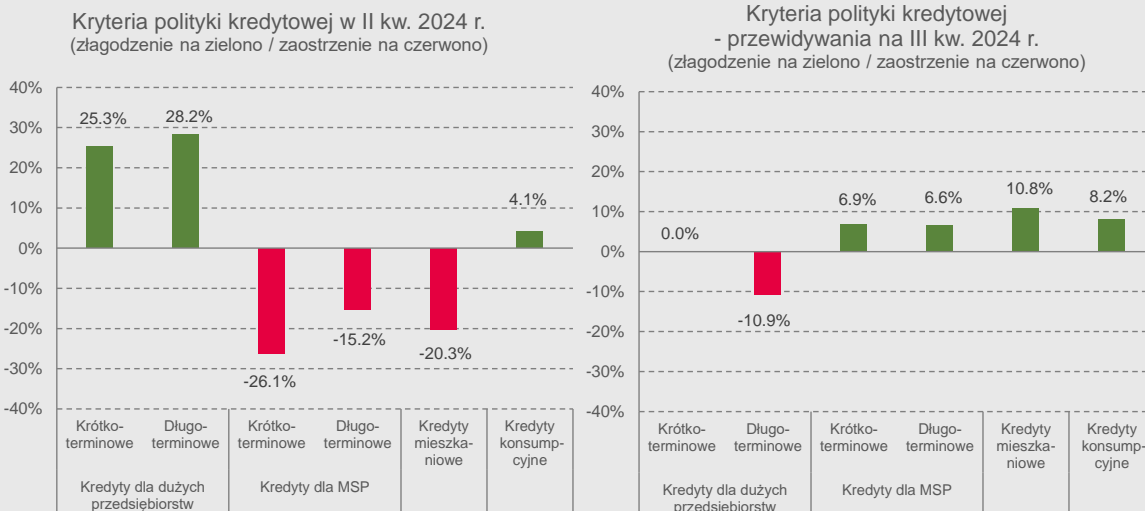
Polityka kredytowa: utrzymanie dotychczasowych kryteriów polityki kredytowej, przy jednoczesnej zmianie niektórych warunków udzielania kredytów, w tym m.in. zwiększenie maksymalnej kwoty kredytu.

Popyt na kredyt: duży wzrost popytu m.in. w wyniku wzrostu zapotrzebowania na finansowanie zakupów dóbr trwałego użytku oraz poprawy sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych.

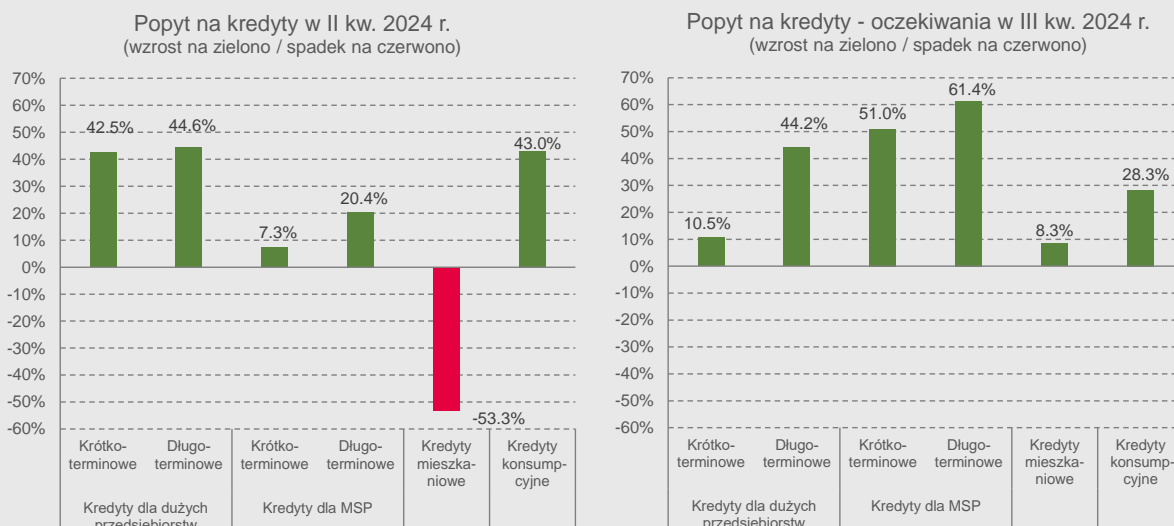
Oczekiwania na III kwartał 2024 r.: brak istotnych zmian kryteriów udzielania kredytów konsumpcyjnych i wzrost popytu na kredyty.

Podsumowanie wyników ankiety

Kryteria polityki kredytowej

Popyt na kredyty

Wstęp

Celem ankiety jest określenie kierunku zmian polityki kredytowej, tj. kryteriów i warunków udzielania kredytów, a także zmian popytu na kredyty w polskim systemie bankowym. Kryteria udzielania kredytów są rozumiane jako ustalone przez bank minimalne standardy zdolności kredytowej, jakie musi spełnić kredytobiorca, aby uzyskać kredyt. Warunki udzielania kredytów są to cechy umowy kredytu uzgadniane przez bank i kredytobiorcę, w tym marża odsetkowa, pozaodsetkowe koszty kredytu, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenia i maksymalny okres kredytowania.

Niniejsza edycja raportu przedstawia tendencje w zakresie stosowanej przez banki polityki kredytowej oraz kształtowania się popytu w II kwartale 2024 r., jak również przewidywania banków na III kwartał 2024 r.

Ankieta została skierowana do przewodniczących komitetów kredytowych banków. Uzyskane odpowiedzi mogą nie uwzględniać stanowiska innych pionów banku niż pion kredytowy. Ankieta została przeprowadzona na początku lipca 2024 r. wśród 23 banków, których łączny udział w portfelu należności sektora bankowego od przedsiębiorstw i gospodarstw domowych wynosi około 88%.

Wyniki ankiety prezentowane są w postaci struktur, tzn. odsetka banków, które wybrały daną opcję odpowiedzi na poszczególne pytania. Odpowiedzi banków na wszystkie pytania są ważone udziałem danego banku w segmencie rynku, którego dotyczy pytanie.

Agregacja danych, które posłużyły do prezentacji wyników, polegała na policzeniu ważonych struktur procentowych odpowiedzi, a następnie procentu netto, czyli różnicy między odpowiedziami obrazującymi przeciwne tendencje. Dodatkowo publikowana jest alternatywna miara odpowiedzi banków w postaci „wskaźnika rozproszenia”, definiowanego jako procent netto ważony zgodnie z intensywnością odpowiedzi, tj. wagą „100%” dla odpowiedzi oznaczonych jako „znacznie/znaczny” i wagą „50%” dla odpowiedzi oznaczonych jako „nieznacznie/nieznaczny”. Jeżeli nie zaznaczono inaczej, przytaczane w tekście liczby oznaczające banki raportujące daną zmianę polityki kredytowej bądź popytu na kredyt odnoszą się do procentu netto. Zgodnie z przyjętą metodyką słowa określające ilość (większość, połowa, istotny odsetek banków, etc.) odnoszą się do ważonych struktur procentowych, a nie do liczby banków. Wyrażenie „większość banków” należy więc rozumieć jako „ważona aktywami większość banków”. Szczegóły dotyczące metodyki obliczeń przedstawiono w załączniku nr 1.

Wartości miar procenta netto i wskaźnika rozproszenia dotyczących poszczególnych pytań zamieszczone są na stronie internetowej NBP w osobnych plikach możliwych do pobrania.

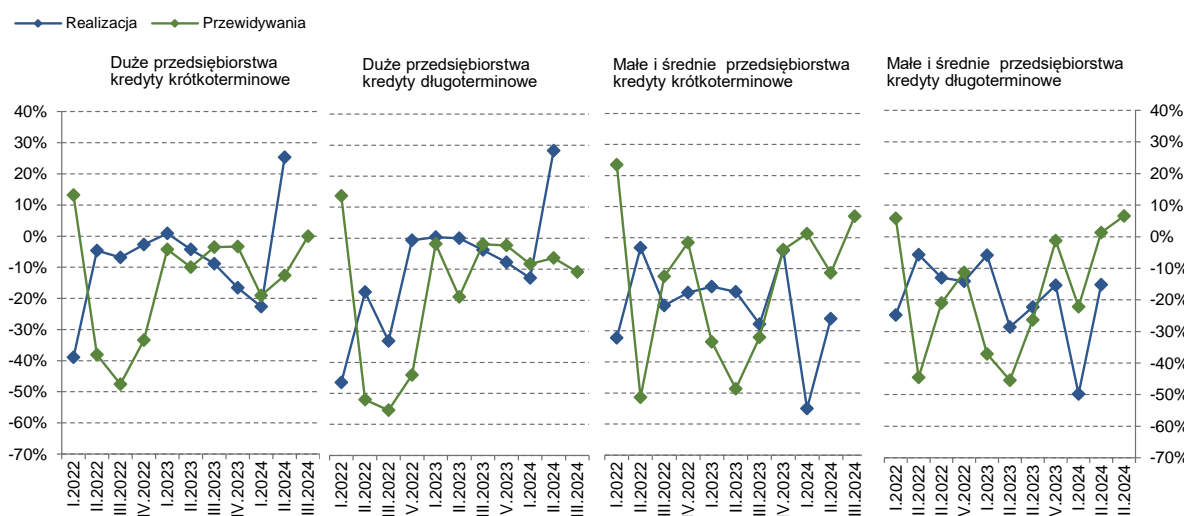

Kredyty dla przedsiębiorstw

W II kwartale 2024 r. banki po raz pierwszy od 2017 r. zauważalnie złagodziły kryteria udzielania krótko- i długoterminowych kredytów dla dużych przedsiębiorstw, a jednocześnie kolejny raz zaostrzyły je wobec sektora MSP (procent netto odpowiednio: 25% i 28% oraz -26% i -15%, zob. wykres 1).

Kierunki zmiany warunków udzielania kredytów dla przedsiębiorstw w II kwartale 2024 r. były zróżnicowane. Banki zmniejszyły marżę kredytową, pozaodsetkowe koszty kredytu i wydłużyły maksymalny okres kredytowania (procent netto odpowiednio: 16%, 16% i 12%, zob. wykres 2), ale z drugiej strony zmniejszyły maksymalną kwotę kredytu i podniosły wymagania dotyczące zabezpieczenia spłaty kredytu (procent netto odpowiednio: -17% i -14%). Do innych nieobjętych zmian warunków udzielania kredytów ankietowane banki wskazały m.in. ograniczenie dostępu do finansowania podmiotów z branż charakteryzujących się wysokim ryzykiem związanym z zachowaniem ładu środowiskowego, społecznego i korporacyjnego (ESG¹) i nowych klientów, a także złagodzenie wymogu co do wkładu własnego w przypadku wybranych kredytów inwestycyjnych (procent netto: -11%).

Wykres 1. Kryteria udzielania kredytów dla przedsiębiorstw

Wykresy zawarte w niniejszym opracowaniu przedstawiają *procent netto*. Dodatnią wartość procentu netto należy interpretować jako złagodzenie polityki kredytowej lub wzrost popytu na kredyty, a ujemną wartość procentu netto – jako zaostrzenie polityki kredytowej lub spadek popytu na kredyty. Szczegółowy opis metodyki obliczeń zawiera Załącznik 1.

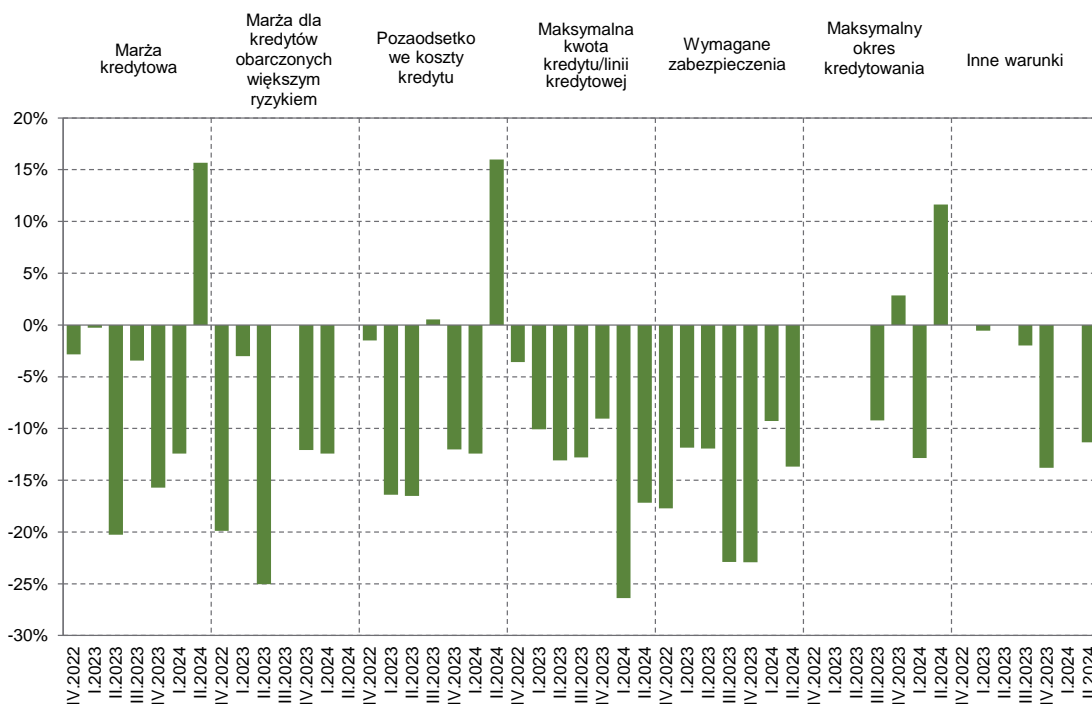
Ankietowane banki uzasadniały zaostrzenie polityki kredytowej w II kwartale 2024 r. przede wszystkim wzrostem ryzyka branży² i pogorszeniem się jakości portfela kredytowego (procent netto odpowiednio: -36% i -30%, zob. wykres 3). Za czynnik motywujący do łagodzenia polityki kredytowej wobec

¹ ESG – ang. Environmental, Social, Governance.

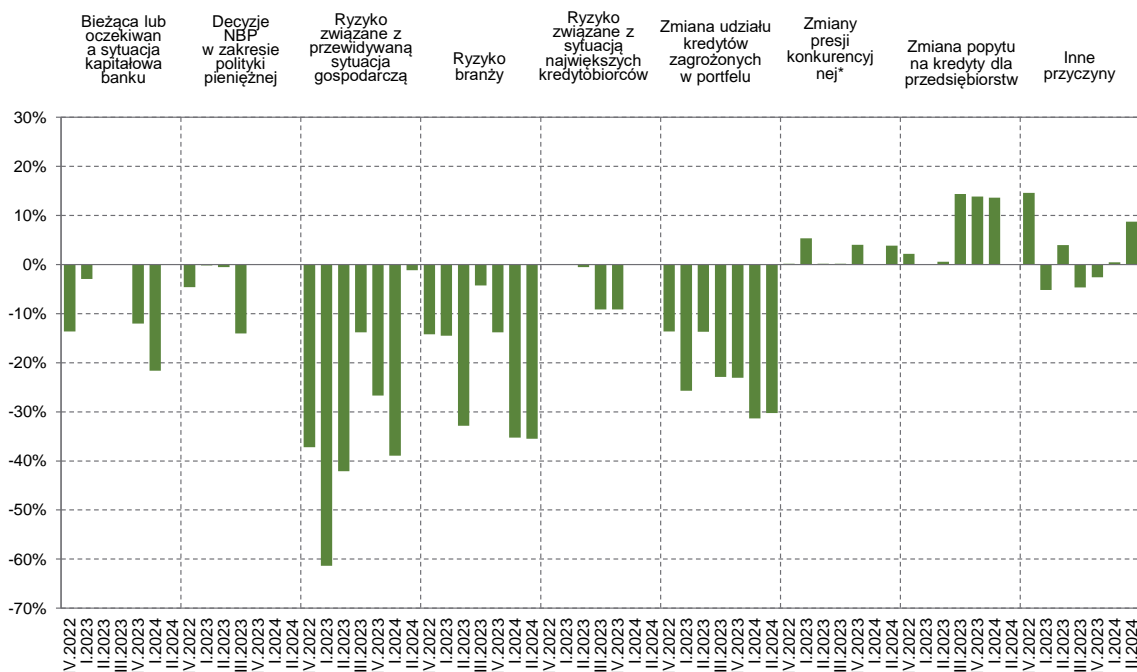
² Banki wskazały na zaostrzenie polityki kredytowej wobec przedsiębiorstw prowadzących działalność w branżach: handel detaliczny, transport towarów i logistyka, ale również na złagodzenie w przypadku branż: przetwórstwo i produkcja żywności oraz produkcja samochodów i ich części.

Wykres 2. Warunki udzielania kredytów dla przedsiębiorstw

Wykres 3. Przyczyny zmian polityki kredytowej

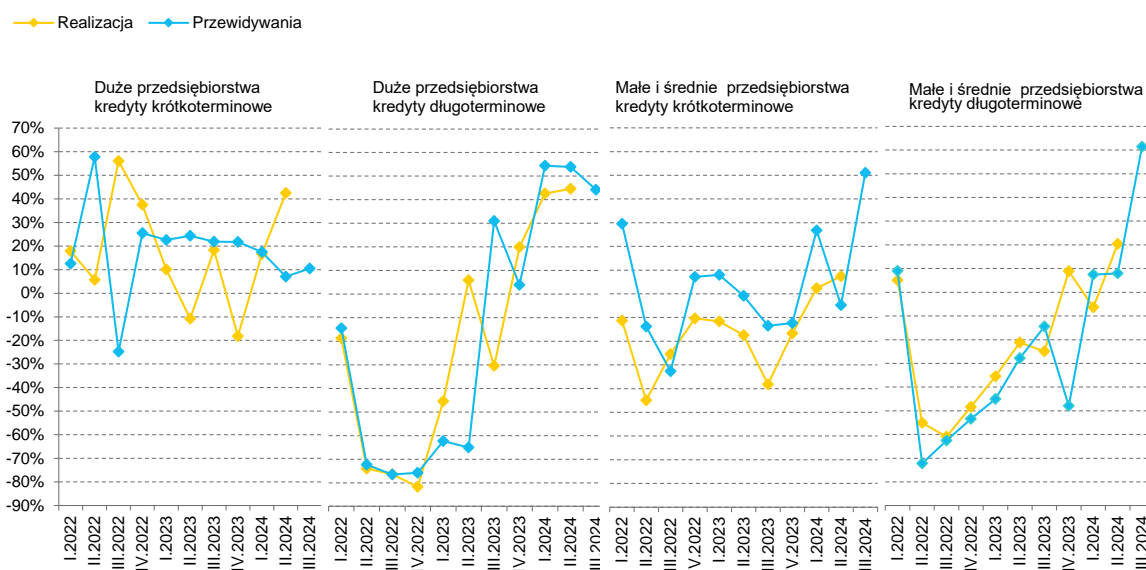

* Banki oceniają zmiany presji konkurencyjnej ze strony: innych banków, niebankowych instytucji finansowych oraz rynków finansowych. Na wykresie prezentowana jest średnia arytmetyczna tych ocen.

przedsiębiorstw banki uznały wzrost presji konkurencyjnej (procent netto: 4%), głównie ze strony innych banków (12%). Do innych nieobjętych w ankiecie przyczyn zmiany polityki kredytowej banki zaliczyły m.in. wprowadzenie modeli efektywniej wyszukujących klientów z niskim ryzykiem kredytowym oraz zaostrzenie kryterium dochodowości (procent netto: 9%).

W opinii ankietowanych banków w II kwartale 2024 r. wzrósł popyt na wszystkie rodzaje kredytów dla przedsiębiorstw (procent netto w przypadku krótko- i długoterminowych kredytów odpowiednio: 43% i 45% – ze strony dużych przedsiębiorstw oraz 7% i 20% – ze strony MSP, zob. wykres 4).

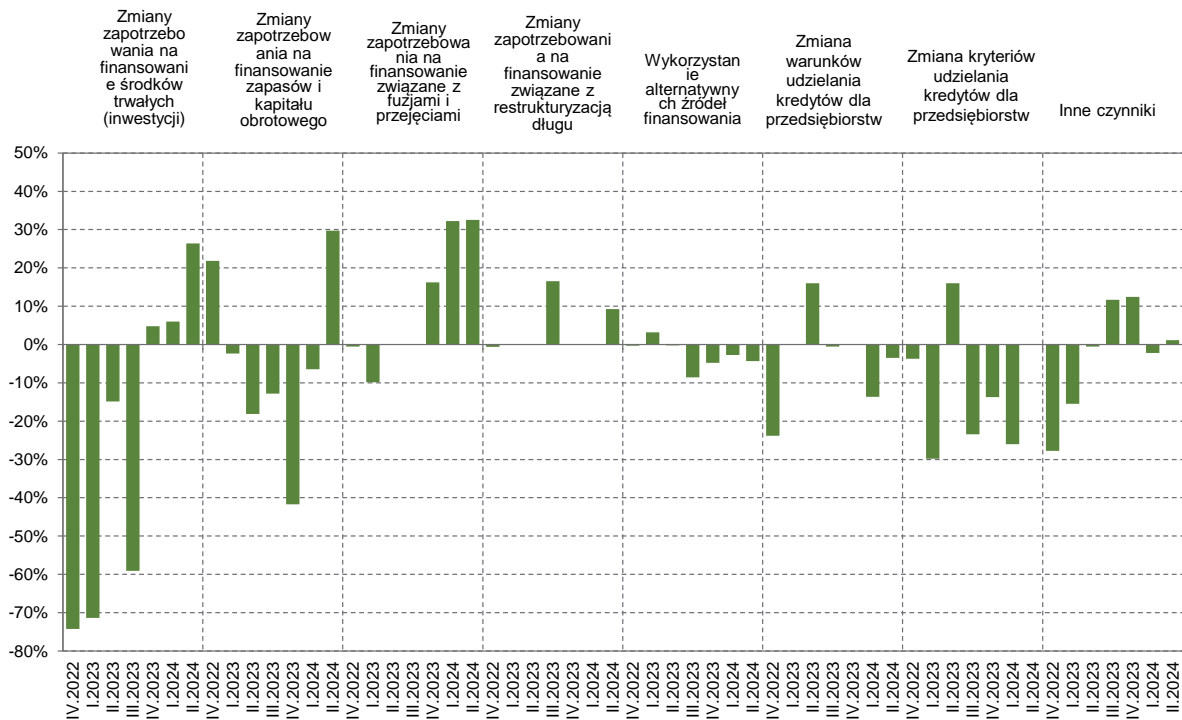
Wykres 4. Popyt na kredyt dla przedsiębiorstw

Wzrost popytu na kredyty dla przedsiębiorstw banki uzasadniły przede wszystkim zwiększeniem się zapotrzebowania na finansowanie związane z fuzjami i przejęciami, zapasów i kapitału obrotowego oraz inwestycji (procent netto odpowiednio: 33%, 30% i 26%, zob. wykres 5) oraz zmianami zapotrzebowania na finansowanie związane z restrukturyzacją długu (procent netto: 9%). W opinii banków do spadku popytu na kredyt przyczyniło się wykorzystanie alternatywnych źródeł finansowania (procent netto: -4%), w tym środków pochodzących z emisji papierów dłużnych (-13%) i kredytów z innych banków (-9%).

W III kwartale 2024 r. banki nie planują wprowadzać istotnych zmian w polityce kredytowej w żadnym z segmentów kredytów dla przedsiębiorstw (procent netto w przypadku krótko- i długoterminowych kredytów odpowiednio: 0% i -11% – wobec dużych przedsiębiorstw oraz 7% i 7% – wobec MSP, zob. wykres 1). **Oczekują natomiast wzrostu popytu na wszystkie rodzaje kredytów dla przedsiębiorstw, w tym krótko- i długoterminowe ze strony dużych przedsiębiorstw** (procent odpowiednio: 11% i 44%, zob. wykres 4) i MSP (procent netto odpowiednio: 51% i 61%).

Wykres 5. Przyczyny zmian popytu na kredyt dla przedsiębiorstw

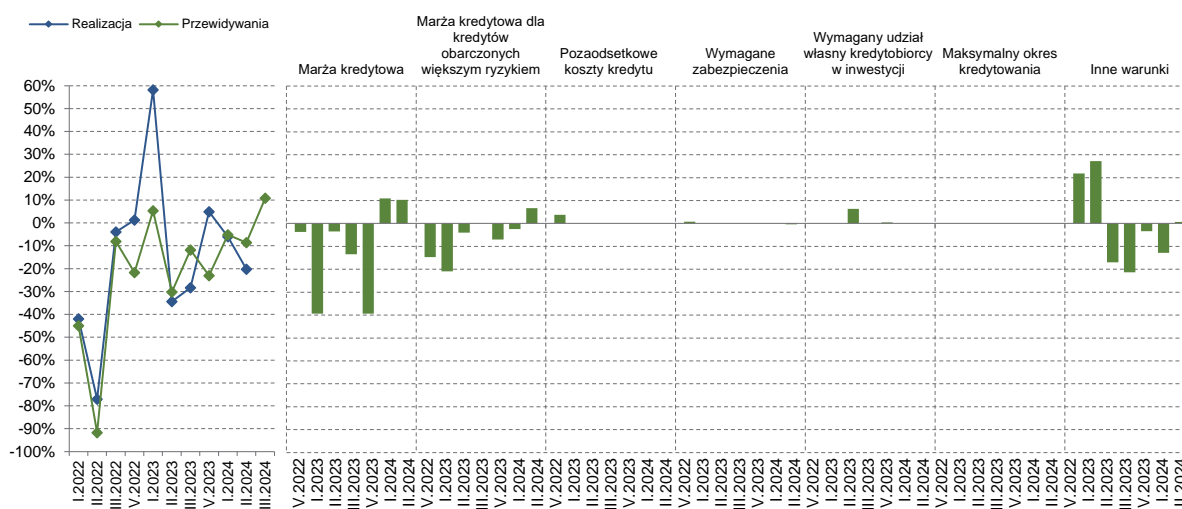

Kredyty dla gospodarstw domowych

Kredyty mieszkaniowe

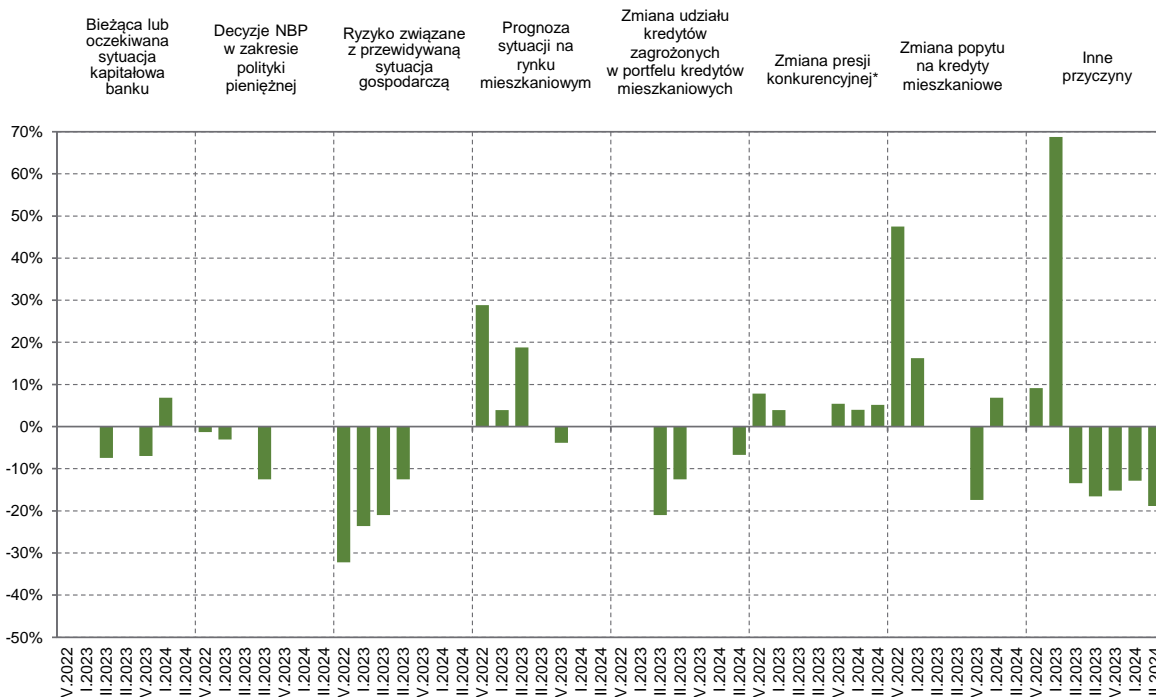
W II kwartale 2024 r. banki zastryżyły kryteria (procent netto: -20%, zob. wykres 6) przy jednoczesnym zachowaniu większości dotychczasowych warunków udzielania kredytów mieszkaniowych, z wyjątkiem zmniejszenia marży na kredyty normalne i obciążone podwyższonym ryzykiem (procent netto odpowiednio: 10% i 7%).

Wykres 6. Kryteria i warunki udzielania kredytów mieszkaniowych

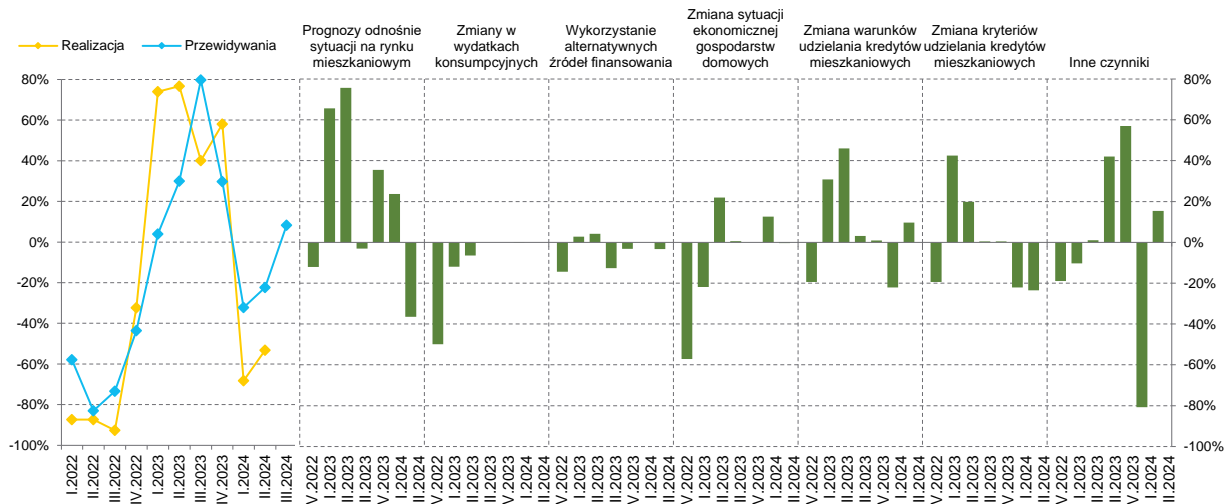
Do czynników motywujących do łagodzenia polityki kredytowej ankietowane banki zaliczyły wzrost presji konkurencyjnej (procent netto: 5%, zob. wykres 7), głównie ze strony innych banków uniwersalnych (16%). Do zaostżenia polityki kredytowej skłaniało banki pogorszenie się jakości ich portfeli kredytów mieszkaniowych (procent netto: -7%). Do nieobjętych w ankiecie przyczyn skłaniających do zaostżenia polityki kredytowej banki zaliczyły m.in. dążenie do podniesienia rentowności produktów kredytowych, przedłużenie okresu obowiązywania wakacji kredytowych i wzrost wykorzystania przez kredytobiorców wsparcia z Funduszu Wsparcia Kredytobiorców (procent netto: -19%).

Wykres 7. Przyczyny zmian polityki kredytowej – kredyty mieszkaniowe

*Banki oceniają zmiany presji konkurencyjnej ze strony: innych banków, niebankowych instytucji finansowych oraz rynków finansowych. Na wykresie prezentowana jest średnia arytmetyczna tych ocen.

Wykres 8. Popyt na kredyty mieszkaniowe i przyczyny jego zmian

W II kwartale 2024 r. ankietowane banki odnotowały istotny spadek popytu na kredyty mieszkaniowe (procent netto: -53%, zob. wykres 8). Za podstawową przyczynę spadku popytu banki uznały prognozy odnośnie do sytuacji na rynku mieszkaniowym i zaostrenie kryteriów udzielania kredytów mieszkaniowych (procent netto odpowiednio: -36% i -24%). Do innych nieobjętych ankietą przyczyn zmiany

popytu niektóre banki zaliczyły wstrzymanie przyjmowania nowych wniosków w ramach programu „Bezpieczny kredyt 2%” (procent netto 15%).

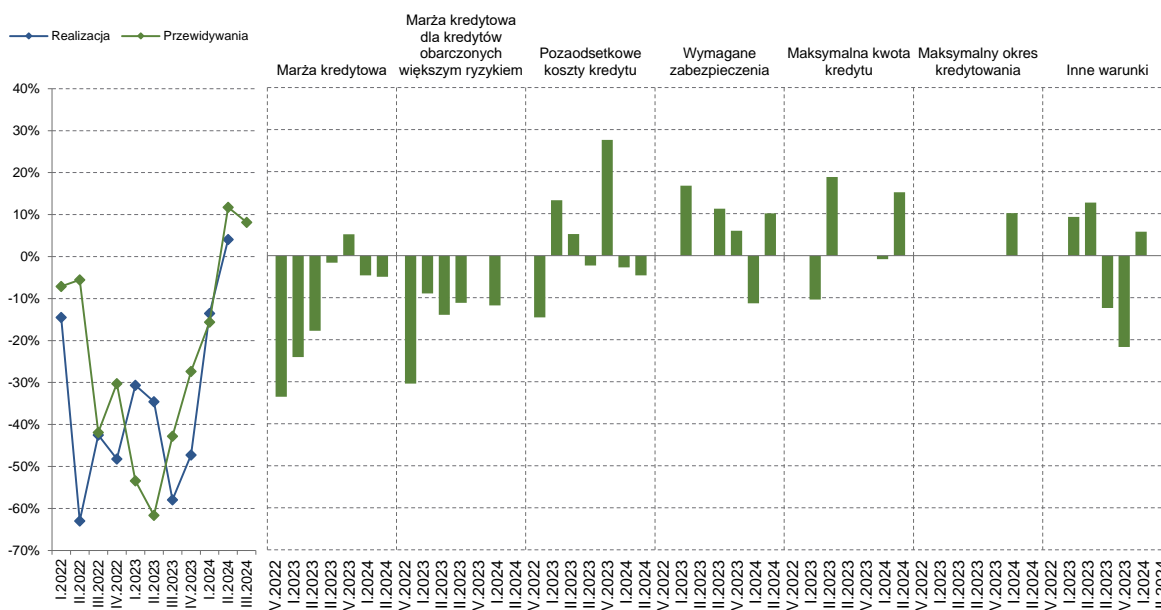
W III kwartale 2024 r. banki nie planują istotnie zmieniać kryteriów udzielania kredytów mieszkaniowych (procent netto: 11%, zob. wykres 6) **i nie oczekują pojawienia się istotnych zmian popytu na te kredyty** (procent netto: 8%, zob. wykres 8).

Kredyty konsumpcyjne

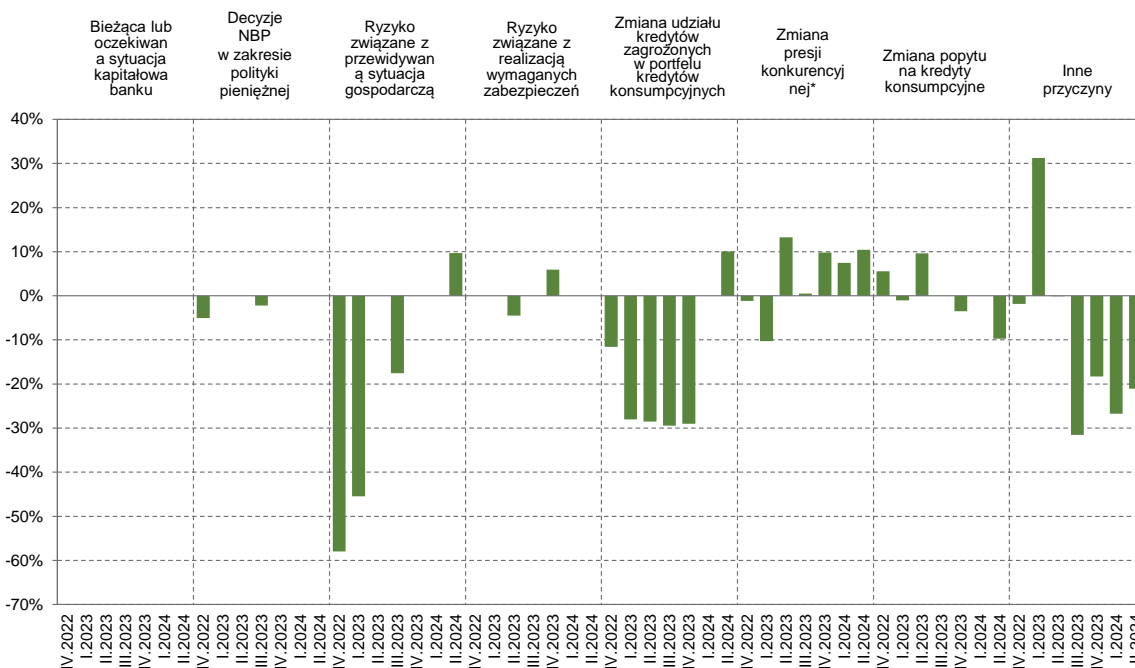
W II kwartale 2024 r. banki nie zmieniły istotnie kryteriów udzielania kredytów konsumpcyjnych (procent netto: 4%, zob. wykres 9). Jednocześnie **banki zmieniły niektóre warunki kredytowania**, w tym zwiększyły maksymalną kwotę kredytu i obniżyły wymagania dotyczące zabezpieczenia kredytów (procent netto odpowiednio: 15% i 10%), a także obniżyły marżę kredytową i pozaodsetkowe koszty kredytu (procent netto dla obu kategorii po -5%).

W opinii banków czynnikami przyczyniającymi się do łagodzenia polityki kredytowej były m.in. poprawa jakości portfela kredytów konsumpcyjnych i prognoz sytuacji gospodarczej w kraju (procent netto dla obu kategorii po 10%) oraz zwiększenie się presji konkurencyjnej (procent netto: 10%), w tym ze strony innych banków (15%) i nie-bankowych instytucji finansowych (5%). Do zacieśniania polityki kredytowej skłoniły banki inne nieobjęte w ankiecie czynniki m.in. urealnienie wartości kosztów utrzymania gospodarstw domowych i realizacja zaleceń nadzorczych (procent netto: -21%).

Wykres 9. Kryteria i warunki udzielania kredytów konsumpcyjnych

Wykres 10. Przyczyny zmian polityki kredytowej – kredyty konsumpcyjne

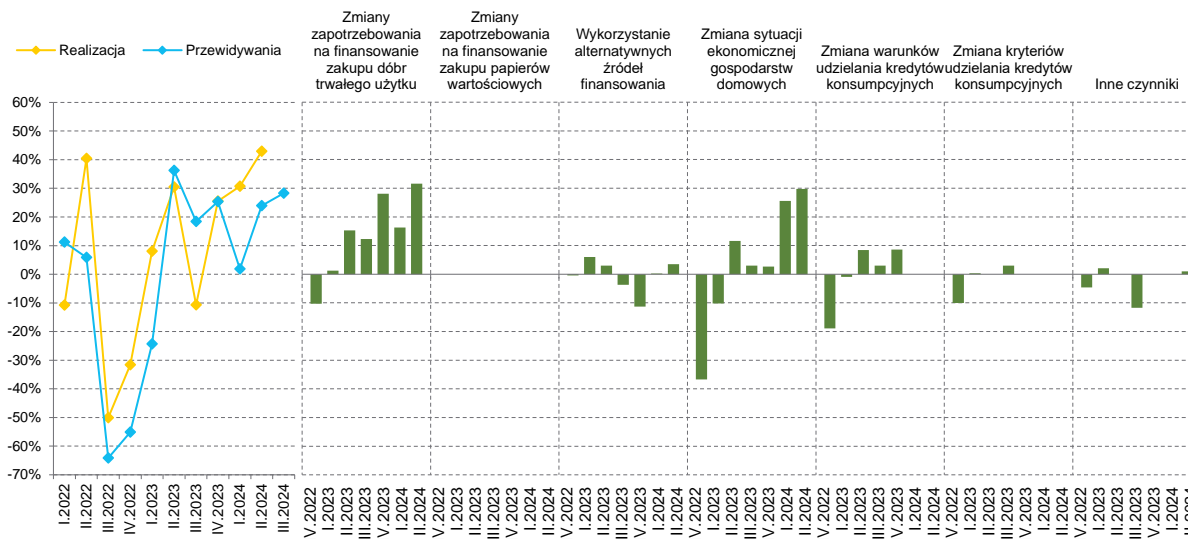

*Banki oceniają zmiany presji konkurencyjnej ze strony: innych banków i niebankowych instytucji finansowych. Na wykresie prezentowana jest średnia arytmetyczna tych ocen.

W II kwartale 2024 r. banki ponownie zaobserwowały stosunkowo wysoki wzrost popytu na kredyty konsumpcyjne (procent netto: 43%, zob. wykres 11). W opinii ankietowanych instytucji do wzrostu zainteresowania kredytami konsumpcyjnymi przyczynił się przede wszystkim wzrost zapotrzebowania na finansowanie zakupu dóbr trwałego użytku i poprawa sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych (procent netto odpowiednio: 32% i 30%).

Wykres 11. Popyt na kredyty konsumpcyjne i przyczyny jego zmian

W III kwartale 2024 r. banki nie planują dokonywać istotnych zmian kryteriów udzielania kredytów konsumpcyjnych (procent netto: 8%, zob. wykres 9) i oczekują dalszego wzrostu popytu (procent netto: 28%, zob. wykres 11).

Załącznik 1

Metodyka

Wyniki ankiet prezentowane są w postaci struktur, tzn. odsetka banków, które wybrały daną opcję odpowiedzi na poszczególne pytania. Odpowiedzi banków są ważone udziałem danego banku w segmencie rynku, którego dotyczy pytanie³.

Znaczenie poszczególnych banków w danym segmencie rynku reprezentują udziały należności danego banku w należnościach wszystkich 23 banków, które odpowiedziały na ankietę, w rozbiciu na poszczególne kategorie należności. Poniższa tabela prezentuje segment rynku, którego dotyczą poszczególne pytania, i kategorię należności, która posłużyła do obliczenia udziałów poszczególnych banków w danym segmencie rynku.

Tabela 1. Segment rynku i odpowiadająca mu kategoria należności uwzględniona przy liczeniu wag

Nr. pytań	Segment rynku	Kategoria należności
1, 4, 6, 7	Kredyty krótkoterminowe dla małych i średnich przedsiębiorstw	Należności od małych i średnich przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji do 1 roku łącznie z rachunkiem bieżącym
1, 4, 6, 7	Kredyty krótkoterminowe dla dużych przedsiębiorstw	Należności od dużych przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji do 1 roku łącznie z rachunkiem bieżącym
1, 4, 6, 7	Kredyty długoterminowe dla małych i średnich przedsiębiorstw	Należności od małych i średnich przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji powyżej 1 roku
1, 4, 6, 7	Kredyty długoterminowe dla dużych przedsiębiorstw	Należności od dużych przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji powyżej 1 roku
2, 3, 5	Kredyty dla przedsiębiorstw ogółem	Należności ogółem od przedsiębiorstw
8, 9, 10, 13, 14, 16, 17	Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych	Kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych
8, 11, 12, 13, 15, 16, 17	Kredyty konsumpcyjne i inne dla gospodarstw domowych	Należności ogółem od osób prywatnych pomniejszone o kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych

Uwaga: Wszystkie kategorie należności dotyczą rezydentów.

Źródło: NBP.

³ Wazenie odpowiedzi poszczególnych podmiotów jest często stosowanym rozwiązaniem przy opracowywaniu wyników ankiet typu jakościowego. Por. M. Bieć „Test koniunktury. Metody, techniki, doświadczenia”, Prace i materiały Instytutu Rozwoju Gospodarczego, Nr 48, SGH, 1996, str. 71-114.

Poszczególnym odpowiedziom na *wszystkie pytania* przypisywana jest zatem waga, będąca udziałem banku w danym segmencie rynku. Przy liczeniu wag uwzględniono średni stan należności danej kategorii w pierwszym i drugim miesiącu kwartału poprzedzającego kwartał, którego dotyczy ankieta⁴.

Oprócz struktur dla każdej odpowiedzi policzono tzw. procent netto, który jest różnicą między odsetkami odpowiedzi pokazującymi przeciwne kierunki zmian, oraz wskaźnik rozproszenia, definiowany jako procent netto ważony zgodnie z intensywnością odpowiedzi, tj. wagą „100%” dla odpowiedzi oznaczonych jako „znacznie/znaczny” i wagą „50%” dla odpowiedzi oznaczonych jako „nieznacznie/nieznaczny”. Wielkości te pokazują zatem ogólną tendencję w danym segmencie rynku. Sposób liczenia procentu netto dla poszczególnych pytań zawiera tabela 2.

Tabela 2. Sposób liczenia procentu netto

Nr. pytań	Definicja procentu netto
1, 8	Różnica między sumą odpowiedzi „znacznie złagodzone” i „nieznacznie złagodzone” a sumą odpowiedzi „znacznie zaostrzone” i „nieznacznie zaostrzone”. Ujemny wskaźnik oznacza tendencję do zaostrzania kryteriów
2, 9, 11	Różnica między sumą odpowiedzi „znacznie złagodzone” i „nieznacznie złagodzone” a sumą odpowiedzi „znacznie zaostrzone” i „nieznacznie zaostrzone”. Ujemny wskaźnik oznacza tendencję do zaostrzania warunków
3, 10, 12	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej”. Ujemny wskaźnik oznacza, że dany czynnik w większym stopniu przyczynił się do zaostrzenia niż złagodzenia polityki kredytowej.
4, 13	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrósł znacznie” i „wzrósł nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszył się znacznie” i „zmniejszył się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza wzrost popytu.
5, 14, 15	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na wzrost popytu” i „nieznaczny wpływ na wzrost popytu” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na spadek popytu” i „nieznaczny wpływ na spadek popytu”. Dodatni wskaźnik oznacza, że dany czynnik oddziaływał na wzrost popytu, ujemny – na spadek.
6, 16	Różnica między sumą odpowiedzi „zostanie znacznie złagodzone” i „zostanie nieznacznie złagodzone” a sumą odpowiedzi „zostanie znacznie zaostrzone” i „zostanie nieznacznie zaostrzone”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwane złagodzenie polityki kredytowej.
7, 17	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrośnie znacznie” i „wzrośnie nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszy się znacznie” i „zmniejszy się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwany wzrost popytu.

Źródło: NBP.

⁴ Na czas opracowywania wyników ankiety nie są dostępne dane dotyczące stanu należności w poszczególnych bankach w trzecim miesiącu tego kwartału ze względu na około trzytygodniowe opóźnienie w raportowaniu.

---

www.nbp.pl

